

JE EIGEN ZIEL BEWAKEN

Gemeente van Christus,
Bestaat u?

De vraag of God bestaat is eeuwenoud. Theologen en filosofen hebben met de tong uit de mond bibliotheken volgeschreven om daarop een antwoord te geven. Ze probeerden te bewijzen dat God bestaat, of dat hij niet bestaat.

Maar voordat we ons afvragen of God bestaat komt er eigenlijk eerst een andere vraag: Bestaan wij?

Misschien vindt u dat een rare vraag. Natuurlijk besta ik, zegt u. Heb ik van de week voor mijn werk soms niet 53 mailtjes geschreven, heb ik geen ruzie gemaakt met mijn partner, heb ik niet de vuilcontainer buiten gezet? Ik doe van alles, dus ik besta.

Het spijt me, maar dat is geen bewijs dat u werkelijk bestaat – althans niet als de mens waar God van droomt. Veel mensen zijn wel druk, maar weinigen uniek. We imiteren anderen, passen ons aan, volgen allerlei sociale conventies. We volgen het maatschappelijke script dat ons al in de wieg wordt voorgehouden. We vullen ons leven zo snel in met allerlei rollen en relaties dat we vroeg of laat bezieling gaan missen.

Dan doemt de fundamentele vraag op: Waar blijf ik zelf? Ben ik dit wel echt? Dat gebeurt vooral bij een crisis, als je de beker moet drinken die Jezus dronk, de doop moet ondergaan die hij onderging.

De romanschrijver Tolstoj vertelt in *De dood van Ivan Iljitsj* over een ambtenaar die vervreemd is van zijn ziel. Hij leeft druk voor zijn werk, zijn status en de sociale conventies. Pas de crisis van zijn naderende dood loutert hem daarvan, hij gaat zien dat hij niet meer dan een verlengstuk van het maatschappelijk systeem was - en vindt zijn ziel. Sommige mensen beginnen pas in de schaduw van hun dood werkelijk te leven.

Hoe druk we ook zijn, we bestaan niet echt zolang we vervreemd zijn van onze ziel. Daar beweegt God, onze oorsprong, die oorspronkelijk maakt, bezielt en creatief.

Het koninkrijk van God staat daarom haaks op onze wereld, zegt Jezus. Die spiegelt ons voor dat we leiders moeten worden: een politicus die het land regeert, een bankier die aan zijn klanten verdiend, een arts die aan zijn patiënten medicijnen voorschrijft – of minimaal een vader of moeder die de kinderen de les leest. Dat is het voorgegeven maatschappelijke script waaraan we moeten voldoen, een script dat we moeten kopiëren, maar waar blijven we op den duur zelf? Als je niet oppast raak je na een tijd je inspiratie, je levenslust kwijt en steven je af op een burn-out.

De Mensenzoon is niet gekomen om gediend te worden maar om te dienen en zijn leven te geven, zegt de rabbi uit Nazaret. Dat heeft iets anarchistisch, iets radicaal bevrijdend. Innerlijk stap je uit al die maatschappelijke verwachtingen om hogerop te komen en meer te verdienen, om je te laten gelden en te scoren, om aan de linker- of rechterhand van de CEO te zitten, zoals Jakobus en Johannes begeerden. Je wordt dienaar van iedereen en meester van jezelf. Want al dienend vind je je ziel.

Dat betekent niet dat je geen politicus of bankier of manager meer kunt zijn. Nee, we gaan hetzelfde anders doen. Al dienend worden we echte leiders: origineel, creatief, met compassie en overzicht. Ook als je schoonmaker of kassamedewerker bent, word je toch een leider – iemand die op ideeën komt, die door anderen vertrouwd wordt, die gezocht wordt voor goede raad. Heb je je ziel gevonden, dan ben je innerlijk vrij en kun je anderen vrijmaken. Dan ken je ook innerlijke rust, want je wordt niet meer gekweld door afgunst en rivaliteit, zoals de leerlingen van Jezus die groen aanliepen van jaloezie.

Bestaat u?

We bestaan pas echt als we geen slaaf meer zijn van allerlei verwachtingen, geen kopieën van maatschappelijke ideaalbeelden. We komen uit de verf als de unieke mens waar God van droomt, als we dienend Christus navolgen. Niet op een moralistische manier, alsof dat zo zou horen, alsof dat zou moeten. Zo kom je nooit bij de ziel. Als iets moet, is God al ontsnapt. Daarin heeft de kerk fouten gemaakt, ze heeft net als de maatschappij vaak een juk op de mensen gelegd, in plaats van hen bevrijd.

De Vlaamse kunstenaar Jan Fabre hield pas een expositie in de Nieuwe Kerk. Daarin liep je langs een reeks van video's waarop een ridder vecht om de graal te vinden, het geheim van de ziel. Hij put zichzelf uit, hij wordt doodmoe, maar bij de laatste video is hij even ver als bij de eerste.

Het is niet: ik doe, dus ik besta. Maar: ik ben bezield, dus ik besta. Dat herkent u wel. Nooit ben je je zo tintelend bewust dat je leeft, als op die momenten waarop je je bezield voelt, geïnspireerd.

Het wonderlijke is: alles wat je dan doet lijkt geen moeite te kosten, het is puur plezier, alsof het *in* je wordt gedaan. En het resultaat is ook voor jezelf een verrassing.

Daarom is het dichter bij de waarheid om te zeggen, niet dat wij Christus navolgen – want voor je het weet vallen we dan terug in moeizaam moralisme - maar dat Christus zélf zijn dienende leven in ons leidt.

Bestaat God? is dan totaal geen vraag meer. Want je weet je goddelijk bezield.
Amen.

Jean-Jacques Suurmond

Gelezen: Marcus 10, 35 0 45